

MARIA MACHAJ, EUGENIUSZ MACHAJ
Radomyśl Wielki

Resekcja wPOCHWIENIA JELITA u bydła

Opisywane w krajowym piśmiennictwie weterynaryjnym wPOCHWIENIA jelita u bydła (1, 2, 3) zachęciły nas do przedstawienia podobnych przypadków leczonych w Przychodni dla Zwierząt w Radomyślu Wielkim. Jeden z nich dotyczył dwuletniego wolca, zgłoszonego do leczenia z objawami ostrej niestrawności, utrzymującymi się od dwu dni. Według stwierdzeń właściciela zwierzęcia w drugim dniu choroby zwierzę wydalalo kał pokryty śluzem zmieszany z krwią.

Badaniem klinicznym stwierdzono posmutnienie, brak apetytu i przeżuwanie. Ciepłota wewn. ciała wynosiła 38,7°C, tętno 95/min. regularne i dobrze wypełnione oddechy 24/min. W czasie wydechu obserwowano krótką przerwę, po której następowało głośnie stęknienie. Uderzenia serca były nieznacznie wzmożone, a tony sercowe pokryte cichymi szmerami, które nie zanikały po zatkaniu zwierzęciu otworów nosowych.

Pole stłumienia sercowego było w granicach prawidłowych, a żyły jarmowe nie napięte z nieznaczną modulacją żylną. Powłoki brzuszne po stronie lewej były napięte, a śluzowa znacznie wypełniona i przy omacywaniu twarda. Za pomocą omacywania nie stwierdzono również czynności ruchowej żwacza. Wykonane próby bólowe (Götze, Kalchschmidta i Williamsa) wykazywały reakcję dodatnią (5).

Badaniem rektalnym stwierdzono zupełny brak kału w prostnicy, w której ściana była mocno napięta. Tuż za obramowaniem kostnym światła miednicy, nieco po stronie prawej, stwierdzono podłużne zgrubienie o długości około 25 cm, o twardo-elastycznej konsystencji.

Na podstawie opisanych objawów uzasadnionym wydało się podejrzenie urazowego zapalenia czepca oraz wPOCHWIENIE okrężnicy. Z uwagi na okres trwania schorzenia i dość dobry stan odżywienia zwierzęcia powzięto decyzję leczenia operacyjnego, przy czym jako pierwszy zabieg postanowiono wykonać rumenotomię.

Operację przeprowadzono w znieczuleniu miejscowym na stojącym zwierzęciu (3, 4), któremu wcześniej wprowadzono d.m. trunkwilinę według ogólnie przyjętych dawek dla bydła.

Śródoperacyjnym badaniem jamy czepca stwierdzono obecność ciała obcego w tym miejscu jego przedniej ściany, przez którą wyczuwalne są uderzenia serca. Ciało obce (szpilka do włosów) tkwiła dwoma końcami w listewkach błony śluzowej czepca. Po usunięciu znacznej ilości treści żwacza i zeszcyciu jego ściany, bez trudu odnaleziono wPOCHWIENY odcinek jelita, który udało się zbliżyć do cięcia w powłokach, wykonanego dla rumenotomii. Po przesunięciu treści pokarmowej po obydwu końcach wPOCHWIENEGO jelita, założono w tych miejscach kleszcze jelitowe. Początkowym zamiarem tej części zabiegu operacyjnego było odprowadzenie wPOCHWIENEGO odcinka jelita. Ze względu jednak na mocny wzajemny zrost ściany jelita w odcinku wPOCHWIENIA, wykonano jego całkowitą resekcję.

Usunięty odcinek jelita był przekrwiony i obrzękły, objęty procesem martwiczym. Dotyczyło to szczególnie części doprowadzającej wPOCHWIENIA (*pars intussuscepta*). Pomiary części doprowadzającej i odprowadzającej wPOCHWIENIA wykazały, że odcinek ten wynosił około 50 cm. Po zabezpieczeniu miejsca połączenia jelit za pomocą maści penicylinowej, ranę w powłokach złączono szwem piętrowym.

Przez okres 3 dni po zabiegu operacyjnym, zwierzęciu podano d.m. Polysulfamid, zaś dożylnie 6% glukozę z dodatkiem wit. C. Przez okres 4 dni zalecono również dietę, na którą złożyły się odwar z siemienia lnianego, napar z rumianku z dodatkiem Bioruminansu. W trzecim dniu po operacji stwierdzono obecność skurczów żwacza oraz ruchy perystaltyczne jelit. W tym dniu odnotowano również defekację. Od tego dnia rozpoczęto podawanie zwierzęciu w niewielkiej ilości siana łąkowego oraz pójko z dodatkiem pszennych otrąb. Nieznaczne wzdęcie, jakie pojawiło się po wzmiarkowanym wyżej karmieniu (1), ustąpiło po jednorazowym podaniu Silitympakonu. W kolejnych dniach stwierdzono powrót apetytu i poprawę stanu ogólnego zwierzęcia. Wzmiankowane wcześniej szmery sercowe ustąpiły. Z uwagi na niepowikłany okres gojenia, zwierzę po 8 dniach leczenia pooperacyjnego wydano właścicielowi jako zdrowe.

Podobne zabiegi operacyjne wykonano u dwu dalszych wolców, ponadto zaś resekcję wPOCHWIENEGO jelita (bez rumenotomii) u dwu krów, z których jedna była w 6-tym miesiącu ciąży. Druga leczona operacyjnie krowa, z uwagi na rozlany proces zapalny krezki i rozległą martwicę jelita, padła w trzecim dniu po zabiegu operacyjnym.

Oceniając opisany wyżej sposób postępowania w przypadkach wPOCHWIENIA i równoczesnego urazowego zapalenia czepca, wydaje się być uzasadnionym wykonywanie w pierwszej kolejności zabiegu rumenotomii. Usunięcie znacznej ilości treści żwacza zapewnia lepszy dostęp do miejsca wPOCHWIENIA jelita i ułatwia wykonanie jego resekcji. Mając zaś na uwadze dużą wartość operowanych zwierząt, ich szybki powrót do zdrowia, niski koszt zabiegu i leczenia pooperacyjnego, wydaje się słusznym szersze niż dotąd spopularyzowanie tego rodzaju zabiegów w terenowej praktyce lekarsko-weterynaryjnej.

Piśmiennictwo

1. Cakala S.: Medycyna Wet. 19, 121, 1963.
2. Rutkowiak B.: Medycyna Wet. 20, 639, 1964.
3. Szeliowski E.: Medycyna Wet. 14, 612, 1958.
4. Szeliowski E.: Medycyna Wet. 15, 639, 1959.
5. Tymniak M.: Medycyna Wet. 13, 35, 1957.

Adres autora: lek. wet. Maria Machaj, 39-310 Radomyśl Wielki, woj. Tarnów.

HAZLETT D. T. G., DERBYSHIRE J. B.: Działanie ochronne u świń dwóch szczepionek przeciwko enterowirusom prosiąt. (The protective effect of two porcine enterovirus vaccines in swine). Can. J. comp. Med. 41, 264—273, 1977 (3).

Prosięta szczepione doustnie jedną dawką żywej szczepionki opartej o szczep T80 enterowirusa prosiąt o zawartości $10^{7.41}$ pfu, były odporne na zakażenie doustne 140 pfu wirusa. O działaniu ochronnym szczepionki świadczyła wysokość miana swoistych przeciwciał w surowicy krwi oraz wysokość miana przeciwciał i rozmieszczenie wirusa w przewodzie pokarmowym i tkankach oraz wydalanie wirusa z kałem. U prosiąt szczepionych doustnie i podskórnie kilkoma dawkami szczepionki z adjuwantem opartej o szczep PE-60 i inaktywowanej etylenimianą, rozwijała się jedynie miernego stopnia odporność. Działanie ochronne żywej szczepionki wiązało się z występowaniem w przewodzie pokarmowym swoistych przeciwciał zobojętniających wirus. Przeciwciała występowały głównie w klasie IgA immunoglobulin surowicy.

G.